

Ontwikkeling van automatische en gecontroleerde processen in relatie tot verslavingsgedrag bij jongeren

Gepubliceerd: 17-09-2007 Laatst bijgewerkt: 08-05-2024

Het doel van het onderzoek is antwoorden te vinden op de volgende hypothesen:1. Verschillen in executieve functies voor het ontstaan van probleemgebruik voorspellen alcohol en rookgedrag.2. Na het ontstaan van overmatig drinken/roken worden de...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON31210

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Ontwikkeling van verslavingsgedrag bij jongeren

Aandoening

- Overige aandoening

Synoniemen aandoening

verslaving

Aandoening

verslaving

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Katholieke Universiteit Nijmegen

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: alcohol, impliciete cognitie, jongeren, roken

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De variabelen die onderzocht zullen worden zijn o.a.:

- frequentie van alcohol gebruik
- frequentie van roken
- mate van alcohol gebruik
- mate van roken
- probleemdrinken
- scores op executieve functie computertaken
- scores op impliciete cognitie computertaken
- verwachtingen en attitudes
- motivatie
- sociale betrokkenheid
- het al dan niet beschikken over specifieke polymorfismen

Secundaire uitkomstmaten

nvt

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Alcoholgebruik onder adolescenten is een belangrijke risicofactor omdat het gerelateerd is aan probleemdrinken en alcoholisme op latere leeftijd. Bovendien hebben recente studies een verontrustend beeld getoond wat betreft de toenemende alcoholconsumptie onder Nederlandse jongeren. Het is daarom uitermate belangrijk om de determinanten van alcoholgebruik in de adolescentie in kaart te brengen. Een tweede belangrijk verslavend middel waar veel jongeren mee in aanraking komen is roken. Naast alcohol willen wij het onderzoek ook op roken richten. Tot op heden werden rationele processen als een belangrijke oorzaak van middelengebruik gezien. Men kiest er immers zelf voor om aan de drank te gaan (of te gaan roken). Toch gaan veel verslaafden door met het gebruik van alcohol ook al weten ze dat het niet goed voor hen is. Deze paradox zou verklaard kunnen worden door het onderzoek naar impliciete cognitie. De essentie van dit onderzoek is dat gedrag voor een deel veroorzaakt wordt door processen die niet geheel bewust hoeven te zijn. Als we verslavingsgedrag dus willen onderzoeken, zullen we naast expliciete ook impliciete processen moeten erkennen. In dit onderzoek willen wij dan ook naast expliciete processen impliciete processen bij jongeren onderzoeken in relatie tot verslavingsgedrag. Naast gedrag spelen genetische factoren ook een rol in het ontstaan van verslavingsgedrag. Bepaalde polymorfismen zouden een predispositie creëren voor het beginnen met een verslaving. Daarom zouden wij graag ook een genetisch aspect aan het onderzoek willen toevoegen, zodat we kunnen onderzoeken of bepaalde genen geassocieerd kunnen worden met drankgebruik.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is antwoorden te vinden op de volgende hypothesen:

1. Verschillen in executieve functies voor het ontstaan van probleemgebruik voorspellen alcohol en rookgedrag.
2. Na het ontstaan van overmatig drinken/roken worden de automatische processen die trek in alcohol/roken veroorzaken sterker.
3. We verwachten dat dit het snelst gaat bij individuen die een patroon van overmatig drinken/roken ontwikkelen door cross-sensitizatie.
4. Na het ontstaan van overmatig drinken wordt de ontwikkeling van executieve functies beschadigd (dat wil zeggen, mensen die niet overmatig drinken zullen een meer stijgende lijn in scores op executieve functies laten zien). Vanwege het feit dat er geen onderzoek is gedaan naar de effecten van nicotine op executieve functies, hebben we geen specifieke hypothesen over het effect van nicotine op executieve functies, na te controleren voor de effecten van alcoholgebruik.
5. We verwachten dat de associaties tussen drinken en roken en opwindingssterkere voorspellers zijn van drinken en roken in de toekomst bij individuen die laag scoren op executieve functies dan bij individuen die hoog scoren op executieve functies.
6. Negatieve ervaringen met alcohol voorspellen negatieve expliciete verwachtingen en motivatie om het drinken te veranderen.
7. Overmatig drinken verlaagt de motivatie voor ander gedrag (bijvoorbeeld

sport en hobbies) en sociale relaties.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek zal bestaan uit 4 sessies. Tussen de sessies zal een half jaar zitten. In het onderzoek zal aan de proefpersonen worden gevraagd deel te nemen aan alle 4 de sessies. Deelname betekent dat elke proefpersoon tijdens elke sessie vragenlijsten invult en computertaken doet. Bovendien zal tijdens de eerste sessie van elke proefpersoon genetisch materiaal (speeksel) verzameld worden via oragene potjes. Hiervoor is het voldoende dat de deelnemers een kleine hoeveelheid speeksel in het potje spugen. Dit genetisch materiaal zal geanalyseerd worden op de aanwezigheid van specifieke polymorfismen. De uiteindelijke keuze voor specifieke polymorfismen zal gedaan worden aan de hand van de op dat moment in de wetenschap geïdentificeerde polymorfismen die van belang zijn voor alcohol en rook gebruik.

Inschatting van belasting en risico

Zoals beschreven in het ABR formulier is er geen sprake van risico en slechts een heel geringe belasting. De reden is dat proefpersonen geen invasieve ingreep ondergaan, en slechts gevraagd worden vragenlijsten in te vullen en computertaken te doen elke sessie, en een keer speeksel in te leveren. Dat laatste gebeurt via het verzamelen van een kleine hoeveelheid speeksel dat door de deelnemers in oragene potjes gespuugd kan worden.

Contactpersonen

Publiek

Katholieke Universiteit Nijmegen

Montessorilaan 3
6525 HR Nijmegen
NL

Wetenschappelijk

Katholieke Universiteit Nijmegen

Montessorilaan 3
6525 HR Nijmegen
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Adolescenten (12-15 jaar)

Adolescenten (16-17 jaar)

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

jongens en meisjes 12, 13, 14 en 15 jaar oud

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

nvt (jongeren niet 12-15 jaar)

Onderzoeksopzet

Opzet

Type: Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Blinding: Open / niet geblindeerd

Controle: Geen controle groep

Doel: Algemeen wetenschappelijk

Deelname

Nederland

Status: Werving gestopt

(Verwachte) startdatum: 01-10-2007

Aantal proefpersonen: 480
Type: Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO
Datum: 17-09-2007
Soort: Eerste indiening
Toetsingscommissie: METIGG: Medisch Ethische Toetsingscommissie Instellingen Geestelijke Gezondheidszorg (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL16827.097.07